

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIVe KAMER

A R R E S T

**nr. 220.927 van 10 oktober 2012
in de zaak A. 201.845/XIV-33.515**

In zake : Mark GROOTAERT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jürgen Millen
kantoor houdend te 3730 Hoeselt
Tongersesteenweg 4 bus 1
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door
de minister van Justitie

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 24 september 2011, strekt tot de nietigverklaring van de beslissing van 28 juli 2012 van de gevangenisdirecteur van Hasselt, waarbij de verzoeker een strenge vermaning wordt opgelegd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Alexander Van Steenberghe heeft een verslag opgesteld.

De verzoeker heeft een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 12 september 2012.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Valerie Kruijen die, loco advocaat Jürgen Millen, verschijnt voor de verzoeker, en attaché Eva De Cock, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Alexander Van Steenberge heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De verzoeker is gedetineerd sedert 20 augustus 2002 en zit op het moment van de bestreden tuchtprocedure in de gevangenis van Hasselt.

3.2. Op 27 juli 2011 wordt er lastens de verzoeker een rapport aan de directeur opgesteld, waarin het volgende wordt vermeld:

“(…)

Bovenvermelde gedetineerde weigerde, na herhaalde aanmaningen, zich te onderwerpen aan de opgelegde kledijcontrole die deel uit maakt van de celcontrole.

In opdracht van de PA Vanrusselt is hij op veiligheidscel geplaatst.

Tijden deze opdracht heeft Grootaert ons voortdurend uitgescholden zoals; lafaard, stuk stront...

(…)”

3.3. Op 27 juli 2011 wordt aan de verzoeker meegedeeld dat tegen hem een tuchtprocedure wordt opgestart, waarbij hem een kopie van dit document,

van het rapport aan de directeur, van het overzicht van vroegere sancties en van elk stuk dat deel uitmaakt van het tuchtdossier, wordt overhandigd.

3.4. Op 28 juli 2011 wordt de verzoeker zonder bijstand van een raadsman gehoord.

3.5. Nog op 28 juli 2011 wordt als tuchtsanctie een strenge vermaning opgelegd. Dit is de bestreden beslissing, die op de volgende overwegingen is gesteund:

“(…)

- Dat betrokkene zich schuldig heeft gemaakt aan weigering om zich te onderwerpen aan opgelegde kledijcontrole + uiten van zware beledigingen ten aanzien van het personeel;

- Dat betrokkene de veiligheid van de inrichting in gevaar heeft gebracht;

- Dat dergelijk gedrag niet door de beugel kan, en een gepaste sanctie zich opdringt;

- Dat dergelijke feiten absoluut niet kunnen worden getolereerd, een gepaste sanctie zich opdringt;

- Dat dergelijke feiten absoluut niet kunnen worden getolereerd, en een gepaste sanctie zich opdringt;

- Dat uit de feiten een gebrek aan respect voor de lokale leefregels blijkt;

- Dat uit zijn gedrag een misprijzen blijkt voor de personeelsleden;

- Dat het geen gevolg geven aan een bevel of opdracht van een personeelslid niet kan worden getolereerd;

- Dat omwille van de ernstige bedreiging voor de veiligheid een onmiddellijke en voorlopige plaatsing op de veiligheidscel aangewezen was; dat tot deze maatregel werd beslist op 26/07/2011 om 10 u 40.

(…)”

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

A. Exceptie van onontvankelijkheid van het beroep wegens gemis aan belang

Standpunt van de partijen

4.1.1. In zijn verzoekschrift betoogt de verzoeker dat hij ten onrechte streng werd vermaand en werd overgebracht naar de gekende sectie 20 van de

gevangenis van Hasselt. Hij stelt nochtans niet meer en niet minder te vragen dan het eerbiedigen van de wet. De opgelegde tuchtsanctie kan een rol spelen bij toekomstige tuchtprocedures. De bestreden tuchtsanctie heeft eveneens een invloed bij het eventueel toekennen van uitgaansfaciliteiten of strafuitvoeringsmodaliteiten door respectievelijk de dienst detentiebeheer van het ministerie van Justitie en de strafuitvoeringsrechtbanken.

4.1.2. De verwerende partij werpt in haar memorie van antwoord een exceptie van onontvankelijkheid van het beroep wegens gebrek aan belang op. Zij betoogt dat sedert de inwerkingtreding van de wetten van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten en deze houdende oprichting van de strafuitvoeringsrechtbanken, het gedrag van de gedetineerde binnen de gevangenis en dus ook eventuele tuchtbeslissingen te zijnen aanzien geen tegenaanwijzingen meer vormen voor de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit.

4.1.3. De verzoeker repliceert in zijn memorie van wederantwoord dat de verwerende partij als dusdanig het belang niet betwist in het kader van haar memorie doch enkel een opmerking maakt omtrent de impact ervan. De tuchtmaatregel heeft niet alleen invloed op het toekennen van uitgaansfaciliteiten en strafuitvoeringsmodaliteiten, maar ook bij de behandeling van een nieuwe tuchtrechtelijke inbreuk. Terzake heeft de verzoeker er alle belang bij dat de tuchtsanctie vernietigd zou worden en beschikt hij minstens over een moreel belang.

4.1.4. De verzoeker noch de verwerende partij voegen in hun laatste memorie iets aan hun eerder betoog toe.

Beoordeling

4.1.5. De verzoeker beschikt in elk geval over een moreel belang om de beslissing aan te vechten waarbij middels een tuchtsanctie zijn gedrag in de strafinrichting wordt afgekeurd.

De exceptie is ongegrond.

B. Ambtshalve exceptie van onontvankelijkheid van het beroep in zoverre dit tegen de collectieve omzendbrief nr. 86 is gericht

Standpunt van de partijen

4.2.1. De verzoeker vraagt eerst in zijn memorie van wederantwoord de vernietiging van de collectieve omzendbrief nr. 86. Het betreft meer bepaald de “Collectieve Brief nr. 86 van 19 februari 2007 betreffende het onderzoek aan de kledij - fouillering op het lichaam - onderzoek van de verblijfsruimte” (hierna: de collectieve omzendbrief nr. 86).

In zijn laatste memorie laat de verzoeker nog gelden dat het vernietigen van de collectieve omzendbrief nr. 86 niet afhankelijk kan gesteld worden van de annulatietermijn van zestig dagen, daar artikel 6.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (hierna: VEU) duidelijk stelt: “De grondrechten, zoals zij worden gewaarborgd door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en zoals zij voortvloeien uit de constitutionele tradities die de lidstaten gemeen hebben, maken als algemene beginselen deel uit van het recht van de Unie”. Zodoende kunnen geen regels en zeker geen pseudo-wetgeving als de collectieve brief nr. 86 gehanteerd worden die hiertegen ingaan.

4.2.2. In haar laatste memorie repliceert de verwerende partij niet op het verzoek tot uitbreiding van het voorwerp van het beroep.

Beoordeling

4.2.3. Het verzoek tot uitbreiding van het voorwerp van het beroep in de memorie van wederantwoord tot de collectieve omzendbrief nr. 86 is ingesteld na de beroepstermijn van zestig dagen en is bijgevolg laattijdig. De verwijzing door de verzoeker naar artikel 6.3 van het VEU doet aan deze vaststelling geen afbreuk.

Het beroep is onontvankelijk in zoverre het tegen de collectieve omzendbrief nr. 86 is gericht.

V. Onderzoek van de middelen

Tweede middel

Standpunt van de partijen

5.1. De verzoeker roept in een tweede middel de schending in van artikel 108 van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden (hierna: de basiswet).

Hij zet uiteen dat met het invoeren van het artikel 108 van de voormelde basiswet de wetgever een onderscheid heeft gemaakt tussen het onderzoek aan de kledij van de gedetineerden en de fouillering aan het lichaam van een gedetineerde, met het oogmerk te voorkomen dat een onderzoek aan de kledij zou uitlopen op een fouillering aan het lichaam. Zowel tijdens de parlementaire voorbereiding als in artikel 108 van de basiswet heeft de wetgever het uitzonderlijk karakter van de fouillering op het lichaam onderstreept. De wetgever heeft niet de bedoeling om de gedetineerden systematisch te laten uitkleden bij een eenvoudig onderzoek aan de kledij. Artikel 108, § 2, van de basiswet voorziet dat de voorwaarden cumulatief vervuld moeten worden opdat een fouillering op het lichaam mag gebeuren door penitentiaire beambten. Een fouille op het lichaam kan

alleen dan worden bevolen indien er individuele aanwijzingen zijn dat een onderzoek op de kledij niet volstaat. Daarnaast is het vereist dat de gevangenisdirecteur, en slechts de gevangenisdirecteur, een onderzoek op het lichaam beveelt. De verzoeker maakt het voorwerp uit van een fouillering op het lichaam die omschreven wordt als een volledig kledijfouille, zoals blijkt uit de collectieve omzendbrief nr. 86. Het volledig ontkleden van een gedetineerde is evenwel geen onderzoek van de kledij meer, maar houdt een onderzoek op het lichaam in. Er kan hierbij worden verwezen naar het arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 17 maart 2010. Deze stelling wordt ook in de rechtsleer onderschreven. Aangezien in het tuchtdossier geen afzonderlijk gemotiveerde beslissing van de directeur is toegevoegd met vermelding van de individuele aanwijzingen waarom een onderzoek aan het lichaam uitgevoerd diende te worden, werd de verzoeker dan ook onderworpen aan een fouille die niet overeenkomstig artikel 108, § 2, van de basiswet gebeurde.

5.2. De verwerende partij repliceert in haar memorie van antwoord dat het middel feitelijke grondslag mist. Aan de verzoeker is nooit gevraagd naakt te verschijnen voor de penitentiaire ambtenaren. Er werd geen fouillering op het lichaam uitgevoerd. De verzoeker diende enkel al zijn kledij uit te doen en die af te geven ter controle. Daarbij mag hij zich omkleden in een cabine of achter een kamerscherm en wordt enkel gecontroleerd of hij alle kledij heeft afgegeven. Hij dient niet naakt te verschijnen voor de penitentiaire beampten. De wetgever had het zelfrespect van de gedetineerde voor ogen en heeft dus de aantasting van het eerbaarheidsgevoel als criterium vooropgesteld. Dat betekent dat in de praktijk, dus in de feiten, moet worden nagegaan of het volledige onderzoek aan de kledij moet beschouwd worden als een onderzoek aan de kledij dan wel als een fouillering op het lichaam.

Zoals hierna verder wordt uiteengezet en aangetoond, is er bij het volledige onderzoek aan de kledij geen dusdanige aantasting van het eerbaarheidsgevoel. Het middel mist bovendien juridische grondslag. De basiswet streeft twee doelstellingen na. Enerzijds heeft de gedetineerde recht op een

menswaardige behandeling en respect voor zijn persoon, anderzijds dient de maatschappij haar veiligheid te garanderen. De wetgever heeft de doelstelling van handhaving van de orde en veiligheid uitdrukkelijk in de wet ingeschreven (artikelen 2 en 105 van de basiswet). De wetgever wenste een grens te stellen voor intieme foullering, wat voorheen een ingeburgerde praktijk was in de gevangenis, terwijl dit in het kader van het gerechtelijk onderzoek streng is geregeld (artikel 90bis Sv.). De wetgever wil de “aantasting van het eergevoel” in de mate van het mogelijke beperken en de “ingrijpende maatregelen” aan strengere voorwaarden koppelen. De wet zelf bevat weliswaar geen definitie van de begrippen “foullering op het lichaam” of “onderzoek aan de kledij”, wel geven de voorbereidende werken aan wat dient verstaan te worden onder “foullering op het lichaam”. De wetgever stelt in de voorbereidende werken dat hij de praktijk van de “intieme foullering” strenger wil regelen. De wettelijke regeling van de “foullering op het lichaam”, slaat dus op de “intieme foullering”. Het enkele feit dat foullering op het lichaam volgens de wet niet noodzakelijk met ontkleding gepaard gaat, betekent precies dat voor de wetgever de ontkleding niet het onderscheidend element is. Een foullering op het lichaam veronderstelt dus niet dat men naakt is (bvb. het openen van de mond en het onderzoek ervan). Omgekeerd is het niet omdat men naakt is dat men te maken heeft met een foullering op het lichaam. Hieruit volgt dat de foullering op het lichaam ook zonder ontkleding kan en de ontkleding op zich niet gelijk staat met foullering op het lichaam. Dat de wetgever elke ontkleding heeft willen beschouwen als een foullering op het lichaam blijkt niet uit de wet of de voorbereidende werken. Het enkele feit dat alleen in §2 sprake is van ontkleding is op zich onvoldoende om te besluiten dat ontkleding door de wetgever in elk geval is uitgesloten bij onderzoek aan de kledij. Uit de wet zelf blijkt zeer duidelijk dat het onderscheid bestaat in het voorwerp van het onderzoek. In het ene geval is dat het onderzoek van de kledij en in het andere geval het onderzoek van het lichaam. Het enkele feit dat men naakt is, is niet het onderscheidend criterium dat in de wet is opgenomen. Men kan bezwaarlijk stellen dat het schaamtegevoel wordt aangetast, wanneer men niet aangeraakt wordt en het nazicht van de afgifte van alle kledij zeer discreet gebeurt.

In een kritiek wijst L. HUYBRECHTS (“Betreffende subjectieve rechten van gedetineerden”, noot, Nullum Crimen, 2010, p. 196-197) erop dat het EHRM zich duidelijk heeft uitgesproken in die zin dat enkel bijzondere ingrijpende en potentieel vernederende acties een schending uitmaken van artikel 3 EVRM. Het hof van beroep te Brussel heeft op 11 december 2007 in kort geding reeds besloten dat het onderscheidend element tussen onderzoek aan de kledij en fouillering op het lichaam niet de ontkleding is, maar het voorwerp van het onderzoek. Indien het onderzoek met voldoende respect en proportioneel gebeurt, is er geen bezwaar tegen ontkleding bij onderzoek aan de kledij. In dezelfde zin liggen de uitspraken van de voorzitter van de rechtbank van Oudenaarde van 15 april 2008 en van de voorzitter van de rechtbank van Hasselt van 1 september 2009 en oktober 2010. Bij een onderzoek aan de kledij wordt het lichaam nooit onderzocht, het volledige onderzoek aan de kledij geschiedt met respect voor de integriteit van de gevangene. De gedetineerde neemt plaats in een douchecabine of achter een kamerscherm, hij geeft zijn kledij af over de deur van de cabine of over het kamerscherm, er is visuele controle of wel alle kledij is nagezien. Bij de opleiding worden hierover de volgende instructies gegeven: aan de gedetineerde wordt gemeld dat er visuele controle op afgifte van alle kledij zal gebeuren; de gedetineerde gaat dan met de rug naar de cabinedeur gaan staan, met de armen naast het lichaam; men meldt de gevangene dat de cabinedeur zal worden geopend; de cabine wordt enkel geopend om te zien of alle kledij is afgegeven; de kledij wordt vervolgens nagezien en vervolgens teruggeven. Enkel de beambte die van hetzelfde geslacht is als de gedetineerde vergewist zich ervan dat alle kledij is afgegeven. De getuige doet geen onderzoek en kijkt niet na of alle kledij is afgegeven en ziet de gedetineerde dus niet naakt. Hij is enkel aanwezig als waarborg dat het onderzoek correct verloopt. Het volledig onderzoek aan de kledij geschiedt op respectvolle wijze. Het volledig onderzoek aan de kledij is essentieel verschillend van de fouillering op het lichaam: enkel de kledij wordt onderzocht, niet het lichaam. Het lichaam wordt niet onderzocht op aanwezigheid van voorwerpen; de gedetineerde dient niet zijn haar los te maken; de gedetineerde wordt niet uitgenodigd om zijn voetzolen te tonen; noch de mondholtte, noch de andere zichtbare lichaamsholten worden onderzocht; de gedetineerde dient niet

voorover te buigen, rond te draaien en enkele malen door de knieën te gaan; de gedetineerde dient zijn geslachtsdelen niet te tonen; de gedetineerde mag zelfs eenvoudig met de rug naar de beambte staan; de gedetineerde moet zich niet geheel naakt tonen aan de 2 personeelsleden. De doelstelling van de basiswet wordt gerespecteerd. Het volledig onderzoek aan de kledij wordt enkel doorgevoerd indien het door de vereisten van orde en veiligheid vereist wordt. In de huidige zaak werd de verzoeker onderworpen aan een volledig onderzoek van de kledij in het kader van een onderzoek van de toegewezen verblijfsruimte (zie collectieve omzendbrief nr. 86 van 19 februari 2007). Gezien het geen fouillering op het lichaam betrof, was geen individueel gemotiveerde beslissing van de directeur vereist. Artikel 108, §2, van de basiswet werd bijgevolg niet geschonden.

5.3. In zijn memorie van wederantwoord repliceert de verzoeker dat het onderzoek aan het lichaam wordt beheerst door het artikel 108 van de basiswet, waarbij de wetgever een onderscheid heeft gemaakt tussen het onderzoek aan de kledij van de gedetineerden en de fouillering aan het lichaam van een gedetineerde met het oogmerk te voorkomen dat een onderzoek aan de kledij zou uitlopen op een fouillering aan het lichaam. De verzoeker is van oordeel dat hij het voorwerp heeft uitgemaakt van een fouillering aan het lichaam die omschreven wordt als een volledige kledijfouille (volledig onderzoek aan de kledij), zoals omschreven in de collectieve brief nr. 86. Er kan in dit verband worden verwezen naar recente arresten van de Raad van State: RvS, nr. 216.723 van 7 december 2011; RvS, nr. 216.284 van 16 november 2011; RvS, nr. 217.535 van 24 januari 2012.

5.4. In zijn laatste memorie laat de verzoeker nog gelden dat het voor hem bijzonder ingrijpend is wanneer hij zich van al zijn kledij moet ontdoen en dit door hem als een onmenselijke en vernederende handeling wordt beschouwd. De schending van de artikelen 108 en 109 van de basiswet en artikel 3 van het EVRM maakt dat ook artikel 6 van het VEU geschonden wordt.

5.5. De verwerende partij voegt in haar laatste memorie niets aan haar eerder betoog toe.

Beoordeling

6.1. Artikel 108, §§ 1 tot 3, van de basiswet bepaalt:

“§ 1. De gedetineerde mag wanneer dit in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid noodzakelijk is, aan zijn kledij onderzocht worden door daartoe door de directeur gemandateerde leden van het bewakingspersoneel, overeenkomstig de door hem gegeven richtlijnen.

Dit onderzoek heeft tot doel na te gaan of de gedetineerde in het bezit is van voorwerpen of substanties die verboden of gevaarlijk kunnen zijn.

§ 2. Indien er individuele aanwijzingen zijn dat het onderzoek aan de kledij van de gedetineerde niet volstaat om het doel, zoals omschreven in § 1, tweede lid te bereiken, kan de directeur, bij afzonderlijke beslissing, een fouillering op het lichaam bevelen, zo nodig met ontkleding en het uitwendig schouwen van de openingen en de holten van het lichaam. De fouillering op het lichaam mag enkel plaatsvinden in een gesloten ruimte bij afwezigheid van andere gedetineerden en moet uitgevoerd worden door minimum twee daartoe door de directeur gemandateerde personeelsleden van hetzelfde geslacht als de gedetineerde.

§ 3. Het onderzoek aan de kledij en de fouillering op het lichaam mogen geen teggend karakter hebben en dienen te geschieden met eerbiediging van de waardigheid van de gedetineerde.”.

6.2. In de parlementaire documenten over die bepalingen (inzonderheid Parl. Doc., Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2000-2001, stuk 50 - 1076/001) wordt aan het onderscheid tussen het onderzoek aan de kledij en de fouillering op het lichaam volgende commentaar gewijd:

a) in de toelichting bij artikel 105 dat artikel 108 van de basiswet geworden is (pag. 250):

“Tussen onderzoek aan de kledij en fouillering op het lichaam bestaat een belangrijk gradueel verschil.

Het onderzoek aan de kledij houdt in dat de kledij betast en doorzocht wordt met het doel na te gaan of de gedetineerde daarin of daaronder voorwerpen of substanties verborgen heeft die verboden of gevaarlijk zijn. In

dat verband kan men een persoon wel van zijn overkleding laten ontdoen, zonder hem evenwel te kunnen verplichten zich te ontkleden tot op het lichaam.

De fouillering op het lichaam is een maatregel die verder gaat. Deze maatregel laat niet alleen toe om de gedetineerde te verplichten zich tot op het lichaam te ontkleden, maar zelfs om de openingen en de holten van het lichaam uitwendig te schouwen. De gedetineerde kan op grond hiervan uitgenodigd worden om zijn mond te openen en te tonen dat hij hierin niets verbergt, of om zich voorover te buigen opdat de fouilleerders door uitwendige schouwing zouden kunnen nagaan of hij tussen de dijen geen voorwerpen of stoffen verbergt die verboden of gevaarlijk zijn.”.

b) in het algemeen deel van de memorie van toelichting bij hetzelfde artikel 105 wordt erop gewezen dat de fouillering op het lichaam, omdat zij “op zich reeds een aantasting van het eergevoel inhoudt”, “een veel ingrijpender maatregel” is dan het onderzoek aan de kledij bij bepaalde activiteiten, en derhalve niet routinematig uitgevoerd mag worden (pag. 179), en er wordt voorts gesteld (pag. 182):

“De intieme fouillering van gedetineerden is, sinds het drugprobleem zijn intrede heeft gedaan in de gevangenissen, een ingeburgerde praktijk geworden, alhoewel daarvoor bezwaarlijk een wettelijke grondslag voor gevonden kan worden, wat uiteraard in contrast staat tot de strenge wetgeving die in het Wetboek van Strafvordering het onderzoek aan het lichaam regelt (art. 90bis Sv.).

Teneinde te vermijden dat een praktijk, die in de realiteit van de penitentiaire praxis in sommige gevallen als een noodzaak wordt beschouwd, zich in feite toch zou doorzetten, zonder enige wettelijke grondslag, leek het verkieslijker desbetreffende een beperkende regeling voor te stellen.

Artikel 105, § 2, eerste lid, bepaalt thans dat indien er individuele aanwijzingen zijn dat het onderzoek aan de kledij van de gedetineerde niet volstaat om het doel, zoals omschreven in § 1, tweede lid, te bereiken, de directeur bij afzonderlijke beslissing een fouillering op het lichaam kan bevelen, zo nodig met ontkleding en het uitwendig schouwen (d.i. zonder aanraking van het lichaam, in welk geval gesproken zou moeten worden van het onderzoek aan het lichaam, dat door artikel 90bis Sv. Wordt geregeld) van de openingen en de holten van het lichaam.”.

6.3. Uit die stukken blijkt duidelijk de bedoeling van de wetgever om de aan een gedetineerde opgelegde verplichting om zich tot op het lichaam -dit wil zeggen geheel- te ontkleden (in de Franstalige toelichting bij artikel 105 wordt

gesteld: “obliger le detenu à se deshabiller complètement”), hetgeen impliceert dat zulks ook effectief gecontroleerd wordt, als een fouillering op het lichaam te beschouwen, ook wanneer er geen inspectie gebeurt van de intieme delen. Die uitlegging van de wet wordt versterkt door de vaststelling dat de wetgever ook het bevel om de mond te openen als een fouillering op het lichaam heeft aangemerkt, hetgeen evident een minder ingrijpende aantasting van het eergevoel inhoudt dan een verplichting om zich geheel naakt te laten bekijken.

6.4. Het argument van de verwerende partij dat het Europees Hof van de Rechten van de Mens enkel bijzonder ingrijpende en potentieel vernederende acties als een schending van artikel 3 van het EVRM aangemerkt heeft, doet niets af aan de vaststelling dat de wetgever duidelijk blijkt gegeven heeft van de bedoeling om een ontkleding tot op het naakte lichaam als een ernstige aantasting van de persoonlijke waardigheid te beschouwen en dergelijke fouillering afhankelijk te stellen van een voorafgaande toelating van de gevangenisdirecteur.

6.5. De weigering van de verzoeker om de instructies met betrekking tot het volledig onderzoek aan zijn kledij, waarbij hij zich volledig diende uit te kleden, op te volgen, kon hem niet op rechtmatige wijze als tuchtfeit worden aangerekend, nu de door artikel 108, § 2, van de basiswet vereiste geïndividualiseerde beslissing van de directeur niet voorlag.

Het middel is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt de beslissing van 28 juli 2012 van de gevangenisdirecteur van Hasselt, waarbij de verzoeker een strenge vermaning wordt opgelegd.

2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 oktober 2012, door de Raad van State, XIVE kamer, samengesteld uit:

André Beirlaen,	kamervoorzitter,
Carlo Adams,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Christophe Verhaert,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Christophe Verhaert

André Beirlaen